

CHRIS JONES

Legs Hearts Minds

**Despre pierderi,
inimi frânte
și puterea
vindecătoare
a fotbalului**

Traducere din engleză de

Cristian Lupșa

Redactori:

Alina Cristea și Adrian Lungu

 Narator

POVEȘTI
REALE,
BINE
SCRISE

cuprins

<i>o notă din partea editurii</i>	9
<i>o notă din partea autorului</i>	11
<i>prefață pentru publicul din România</i>	13
<i>despre traducere</i>	15
<i>legs</i>	17
<i>hearts</i>	91
<i>minds</i>	231
<i>epilog</i>	269
<i>mulțumiri</i>	271

o notă din partea editurii

Această carte abordează cu franchețe suicidul. Dacă tu sau cineva cunoscut aveți gânduri depresive sau suicidale, căutați imediat sprijin la cea mai apropiată cameră de gardă sau sunați la o linie de asistență pentru prevenirea suicidului. În România poți suna la **0800 801 200**, un serviciu oferit de Alianța Română de Prevenție a Suicidului.

Narator

9

Legs Hearts Minds

o notă din partea autorului

Sper să rămâi.

Narrator

11

Legs Hearts Minds

prefață pentru publicul din România

Să scrii o carte de memorii e un exercițiu straniu de priorizare. Nu e o biografie sau o autobiografie, o istorisire completă a vieții unei persoane, de la începutul ei până la final. O carte de memorii este, la propriu, o colecție de amintiri, primele care ies la suprafață când te gândești la un anumit moment din viața ta. E un șir de amintiri care contează. O să vedeți, în următoarele pagini, câte dintre aceste amintiri au legătură cu România. Amintirile mele despre România contează foarte mult.

Am venit prima oară la București în 2012, când Cristian Lupșa m-a invitat ca vorbitor la The Power of Storytelling. Ca să fiu sincer, m-a invitat în 2011, la ediția inaugurală, dar mi-a fost frică să vin. Un prieten a fost și mi-a spus ce experiență extraordinară a trăit. Cristi mi-a mai dat o șansă anul următor. Am spus „da” într-o clipită.

Nu știam cât de esențial va deveni pentru mine timpul petrecut în România. Prima conferință a fost extraordinară, desigur – am ascultat vorbitori extraordinari, am fost la primul meu meci al Stelei (înainte să se transforme în FCSB), m-am scăldat în speranța și credința noilor mei prieteni din București. Dar de-a lungul următorilor ani, pe măsură ce viața mea s-a destrămat, iar eu am continuat să revin la conferință, România a devenit mai mult

decât o săptămână de vacanță și distracție. România a devenit locul în care am redescoperit dragostea.

Sunt fericit că prima traducere a *Legs Hearts Minds* e în limba română. Mi s-ar fi părut o greșeală să nu fie așa. Vreau să mulțumesc editurii Publica pentru că și-a asumat riscul să mă publice. Vreau să-i mulțumesc și lui Cristi pentru multe lucruri, dar pe lângă tot ce-a făcut pentru mine, s-a înhămat și la traducerea pe care urmează s-o citiți. (Cristi, îmi pare rău că a trebuit să petreci atât de mult timp în capul meu. Meriți o vacanță.) Alina Cristea și Adrian Lungu, alți doi prieteni minunați de la The Power of Storytelling, au fost editori și redactori și vreau să le mulțumesc și lor. Vreau să-i mulțumesc și Ancăi Ungureanu de la UniCredit Bank, al cărei sprijin financiar pentru conferință și pentru această traducere le-a făcut pe ambele posibile.

Generozitatea Ancăi merge mai departe de atât. Când închid ochii și mă gândesc la timpul petrecut în România, e de parcă m-aș uita la un film, montat la repezeală și proiectat printr-un aparat misterios. Totul rulează în același timp, castele și râsete și meciuri de fotbal și îmbrățișări. Cei care m-ați văzut vorbind la The Power of Storytelling (îmi pare rău), știți că uneori mă emoționez pe scenă. Simt emoții puternice când sunt în București. La una dintre primele ediții mi-a fost greu să-mi țin discursul. Strângeam marginile podiumului și mă luptam cu mine să-mi revin. În sală era liniște.

Anca mi-a strigat din public: „Te iubim, Chris.”

Îmi aduc aminte de asta și de tot ce a urmat de atunci încolo și nu voi uita nimic niciodată.

Și eu vă iubesc pe voi.

Chris Jones
August 2026

despre traducere

Fiecare minut petrecut cu această traducere a fost un dar. Chris Jones e un prieten drag și o inspirație – e un reporter neobosit care reușește, cumva, când se apucă să scrie, să ducă jurnalismul pe un tărâm în care informația e însoțită de experiență și emoții. Poveștile lui sunt călătorii – uneori printr-un oraș, alteori de pe-un continent pe altul, alteori în spațiu (la propriu). Călătoria din această carte e una mai degrabă interioară, însă povestea poate fi a multora dintre noi, cei care am pierdut ceva sau pe cineva și încercăm să ne regăsim după doliu. Prin fotbal, în cazul lui Chris, dar fiecare își găsește leacul.

Tocmai pentru că e o carte profund personală, am decis să-i păstrăm titlul original. E și un ghid prin poveste, dar e și filozofia unui antrenor de fotbal, Sean Dyche. Dyche a antrenat Burnley, clubul englez care i-a fost alături (fără să știe) lui Chris în anii de regăsire. Fiind o echipă mică, când în Premier League, când într-o divizie inferioară, Burnley are mereu nevoie de visuri mari. Iar visurile mari au nevoie de-o filozofie.

LEGS HEARTS MINDS e rezumatul isteț al lui Dyche pentru cele trei feluri în care o echipă mică poate să câștige. *Legs* e despre forță – poți să alergi mai mult decât adversarii. *Hearts* e despre dorință – poți să crezi mai

mult. *Minds* e despre decizii strategice – poți să alegi mai deștept.

Chris a ales să-și scoată viața din vestiar, pe teren, în văzul tuturor. A ales speranța că această poveste ne poate fi utilă și nouă, dar și credința că vom putea, la rândul nostru, oferi atâta încredere și iubire altora.

Cristian Lupșa

Gazdă The Power of Storytelling

August 2026

Narator

16

Chris Jones

legs

Nu puteam să adorm. Am rămas, pe întuneric, în fotoliul mare de piele din vizuina noastră, cu creierul asaltat de *jet lag* și de griji, ascultând sunetele pe care casa noastră frumoasă și șubredă le făcea în liniștea nopții. Fusese casa parohială a unei biserici de mult căzute, pe care o desfăcusem și o refăcusem, bucată cu bucată. Coloana casei era o grindă de 20 de metri care traversa tavanul pivniței, sculptată de mână din trunchiul unui brad secular. Era un lemn magnific. Timp de mai bine de 100 de ani, susținuse greutatea a cine știe câte familii. Acum susținea familia mea și gema ca o corabie de lemn.

Era vara lui 2016 și tocmai mă întorsesem acasă de la Campionatul European de fotbal din Franța, pe care-l aco-perisem pentru ESPNFC, o slujbă splendidă. Avusesem cartierul general în Paris și mă cazaseră într-un hotel cochet care le închiria oaspeților biciclete cu coșuri pe ghi-don pentru drumurile până la *boulangerie*. Când aveam un meci de văzut în afara orașului, luam un tren rapid până la Lyon sau Toulouse, unde poate stăteam o noapte sau două, mâncam la vreo terasă și apoi mă întorceam la Paris pentru câteva zile în soarele capitalei. Făceam plimbări lungi de-a lungul Senei și îmi spuneam că sunt norocos.

Nu mă simțeam norocos. Când îmi luasem la revedere de la Amy – întruchiparea visurilor mele adolescente, soția mea de 14 ani – am plâns și ne-am îmbrățișat și ne-am spus că ne va fi dor, la fel cum o făcusem de fiecare dată când plecam pe teren. Dar despărțirea aceea o simțisem altfel. Căsnicia noastră nu era într-un loc bun, încălciată într-un ghem de resentimente. Fiecare aveam propriile nemulțumiri despre care credeam că sunt mai valide decât ale celuilalt. Niciunul nu renunța la poziția lui, deci nimic nu se rezolva.

Aveam doi băieți: Charley avea 10 ani pe atunci, iar Sammy, 8. Amy considera că nu petrec suficient timp cu ei, pentru că n-o făceam. Îmi pierdusem slujba la Esquire cu trei luni înainte. Fusese identitatea mea la fel de mult cât fusese o slujbă, și simțeam un val de panică, agitându-mă să rămân ancorat într-o industrie care era departe de-a fi stabilă. Mai aveam și povara renovării, pe care trebuia s-o termin. Amy mă învinovăța și aici, reproșându-mi că petreceam prea mult restaurând un finisaj sau un ochi de geam din sticlă veche, însă eu simțeam că fac tot ce pot cu orele pe care le aveam. „Ce-ai vrea să *nu* fac?” am întrebat-o când mi-a reproșat eșecurile, mai ales ca tată. Amy n-avea un răspuns, altul decât să-mi spună că obosise să trăiască alături de cineva care era obosit și mereu morocănos. Aici avea dreptate. Am avut mereu toane, dar, indiferent de cât de întunecate deveneau, erau temporare. Acum, o furie clocotindă, hrănită de stres și oboseală, era starea mea implicită.

În toamna de dinaintea plecării în Franța greblasem curtea, care era un mamut și îmi luase o săptămână s-o curăț. Umpleam încă un sac cu frunze când Amy a deschis ușa să mă întrebe dacă am plimbat-o pe Kismet, încă o sarcină care era, cumva, tot a mea. Nu plimbasem câinele. Greblam.

„Poți s-o plimbi tu?”, am întrebat-o.

„De ce să nu fac eu *totul* atunci?”, a spus Amy, trântind ușa în urma ei.

Am izbucnit cum n-o mai făcusem, fizic, exploziv, și-am izbit grebla de gard cu toată puterea, împrôșcând așchii peste tot. Stăteam în curte, în continuare înconjurat de frunze, dar acum și cu un gard de reparat și cu o greblă ruptă în mână. Am azvârlit-o și m-am urcat în camioneta mea jerpelită ca să mă duc până la magazinul de bricolaj. La două străzi de casă, m-am hotărât că n-o mai plăceam prea tare pe Amy. După încă vreo două străzi, mi-am dat seama că ajunsese probabil la aceeași concluzie despre mine, chiar mai devreme decât o făcusem eu.

După acest moment, căsnicia noastră a înaintat șchiopătând, cumva supraviețuind încă unei ierni canadiene, unei primăveri cu sușuri și coborâșuri, iar după ce am trecut prin automatismele unei plecări alteori înduioșătoare, am plecat în Franța. În plimbările acelea lungi și singuratice de pe malul Senei, m-am întrebat ce se întâmpla cu mine și am încercat să mă pun pe-o cale mai bună. Într-o după-amiază, stăteam pe marginea apei și mi-am ridicat privirea către turnul Eiffel. Era o zi perfectă, senină și caldă. Turnul părea aproape negru pe fundalul cerului.

Eu și Amy ne îndrăgostiserăm la Paris. În vara lui 2000 venisem să scriu despre Turul Franței și urmăream cicliștii prin Pirinei într-o autorulotă. Eram de câteva luni într-o relație care a înflorit târziu – am fost prieteni ani de zile înainte s-o sărut în bucătăria apartamentului meu, în care colegii cu care-l împărțeam desenaseră șoareci morți pe frigider, cum desenau piloții pe aripile avionului inamicii doborâți – și, după câteva etape, Amy s-a hotărât să mi se alăture la Paris. Am mers la aeroport s-o aștept, entuziasmat ca un puști.

Nu ajunseseam de mult când am aflat că o grevă închisese aeroportul și zborul ei fusese redirecționat către Bruxelles. Am așteptat vești la Sosiri și, când ni le-au oferit, au făcut-o în franceză, pe care o înțeleg cum înțeleg câinii engleza. Din ce am dedus, oamenii coborâseră deja din avion la Bruxelles, dar apăruse o fereastră să continue spre Paris. Piloții i-au chemat pe pasageri înapoi și-au plecat cu cei pe care i-au mai găsit. Asta însemna că jumătate de zbor urma să ajungă curând la Paris, iar cealaltă rămăsese în Bruxelles. Habar n-aveam în care jumătate era Amy.

Pasagerii au început să iasă prin ușile glisante și soarele a scăldat terminalul în atâta lumină încât nu le puteam distinge fețele. Erau forme înainte să devină ființe umane, doar închipuiri de persoane înainte să se cufunde în brațele celor dragi. M-a marcat câtă bucurie era în acel moment la Sosiri; am privit zeci de regăsiri. Deodată, chiar pe când începusem să mă gândesc cum voi face o tură până-n Belgia, Amy a pășit în lumină. Am alergat spre ea și am ridicat-o în brațe, și orice străin ne-ar fi privit atunci ar fi crezut că suntem oamenii cei mai îndrăgostiți din lume.

M-am uitat dincolo de Sena către Turnul Eiffel și am încercat să re trăiesc acel moment de bucurie, cu certitudinea lui. Dispăruse, mă temeam, pentru totdeauna. Iubirea mea pentru Amy, a ei pentru mine, părea o minciună pe care mi-am spus-o, mitologică ca un vârcolac.

Bâjbâind după ceva care să aducă a speranță, m-am întors către fotbalul pe care venisem să-l văd. Îmi plăcea sportul încă din copilărie, dar am fost un fan aparte. Îmi place fotbalul în sine, universul; eram neutru, un admirator al jocului, nu suporterul vreunui club sau al unei naționale. Mă uitam la fotbal așa cum se uită alții la trenuri. Sunetele și ritmul erau reconfortante și mă lăsam